

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84356,Heydatel-de-Rothville-Jan.html>
2022-09-30, 07:24

Heydatel de Rothville Jan

HEYDATEL de Rothville Jan (27 XII 1800, Siemiatycze – 1 IV 1871, Warszawa), inżynier budownictwa wodnego. Syn Józefa, emigranta francuskiego, doktora nauk przyrodniczych i filozofii, oraz Marii z Korbanickich.

Ukończył gimnazjum w Białymstoku (1819), następnie wydział fizyczno-matematyczny Uniw. Wileńskiego, na którym w 1824 uzyskał stopień kandydata nauk matematycznych. W czasie studiów przyjaźnił się z A. Mickiewiczem, T. Zanem i A. Odyńcem, od 1822 należał do tajnego Zgromadzenia Filaretów. Po uzyskaniu stypendium kontynuował naukę w Inst. Pedagogicznym. Jesienią 1824 w wyniku procesu filomatów i filaretów został skazany na wyjazd w głąb Rosji (z prawem uczenia w szkołach nauk matematycznych). Jednak zgodnie z jego wolą przyjęto go do Korpusu Inżynierów Komunikacji. Po paru latach służby w Archangielsku, ukończył Inst. Inżynierów Komunikacji w Petersburgu ze stopniem inżyniera porucznika (1829). Został zatrudniony przy pracach hydrotechnicznych. W 1837 zaprojektował modernizację Kanału Królewskiego (łączącego dorzecza Niemna i Prypeci), którą realizował od 1839. Potem rozbudowywał porty morskie w Windawie i Parnawie. Wysłany do Astrachania zaprojektował przebudowę tamtejszego portu i regulację Wołgi, czego nie zrealizowano. Od 1857 był w stopniu generała majora naczelnikiem IX Okręgu Komunikacji w Kownie (obejmującego kraje bałtyckie i Białoruś), nadzorował rozbudowę portów bałtyckich (Parnawa, Windawa, Ryga), od 1861 kierował rozbudową portu w Libawie (ob. Lipawa na Łotwie). Po wybuchu powstania styczniowego 1863–64 został zdymisjonowany, pozbawiony stopnia generalskiego i zatrudniony jako urzędnik, od 1865 w ministerstwie komunikacji w Petersburgu. W tymże roku powierzono mu regulację rzeki Terek w rejonie miasta Kizlar na Kaukazie. W 1867 przywrócono mu rangę i stanowisko w Kownie oraz

kierownictwo prac w Libawie, gdzie użył pogłębiarki własnego pomysłu i jako pierwszy w Rosji wykorzystał dynamit podczas prac podwodnych. Po zakończeniu robót przebywał ponownie w Astrachaniu, lecz zachorował, wrócił do Petersburga, a na początku 1871 udał się na kurację do Europy Zachodniej, po drodze zatrzymując się w Warszawie.

H. wiele publikował po rosyjsku (najwięcej, głównie w „Żurnał Putiej Soobszczenija”), polsku, francusku i niemiecku, podejmując tematy techniczne (głównie związane z hydrotechniką), pozostawił też opisy portów wraz z projektami i obliczeniami. W rękopisie pozostały też prace o aerostatach i mechanice stosowanej.

PSB (J. Bieniarzówna); SBTP (B. Chwaściński); SPPT (B. Chwaściński).

Bolesław Orłowski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)